

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**РІШЕННЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за конституційним поданням 47 народних депутатів України
щодо відповідності Конституції України (конституційності)
Постанови Верховної Ради України
«Про тимчасовий порядок призначення суддів
на адміністративні посади та звільнення з цих посад»

м. К и ї в
25 березня 2010 року
№ 9-рп/2010

Справа № 1-32/2010

Конституційний Суд України у складі суддів:

Бринцева Василя Дмитровича — головуючого,
Бауліна Юрія Васильовича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Головіна Анатолія Сергійовича,
Джуня В'ячеслава Васильовича,
Дідківського Анатолія Олександровича,
Домбровського Івана Петровича,

Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича — доповідача,
Маркуш Марії Андріївни,
Мачужак Ярослави Василівни,
Нікітіна Юрія Івановича,
Стецюка Петра Богдановича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням 47 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради України «Про тимчасовий порядок призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад» від 30 травня 2007 року № 1098-V (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 34, ст. 455).

Приводом для розгляду справи відповідно до статей 39, 40 Закону України «Про Конституційний Суд України» стало конституційне подання 47 народних депутатів України.

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею 71 Закону України «Про Конституційний Суд України» є твердження суб'єкта права на конституційне подання про неконституційність Постанови Верховної Ради України «Про тимчасовий порядок призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад».

Заслухавши суддю-доповідача Лилака Д. Д. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

установив:

1. Суб'єкт права на конституційне подання — 47 народних депутатів України — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), Постанову Верховної Ради України «Про тимчасовий порядок призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад» від 30 травня 2007 року № 1098-V (далі — Постанова).

Постановою тимчасово, до законодавчого врегулювання, запроваджено порядок призначення суддів на адміністративні посади — голови суду, заступника голови суду (крім Голови Верховного Суду України і заступників Голови Верховного Суду України) та звільнення їх з цих посад Вищою радою юстиції на підставі рекомендації: Ради суддів України (а щодо спеціалізованих судів — відповідної ради суддів); Голови Верховного Суду України (а щодо спеціалізованих судів — голови відповідного вищого спеціалізованого суду); зборів суддів відповідних судів; члена Вищої ради юстиції (пункт 1). У Постанові також передбачено, що повноваження голови суду, заступника голови суду, призначених після 16 травня 2007 року згідно з положеннями частини п'ятої статті 20 Закону України «Про судоустрій України», визнаними неконституційними Рішенням Конституційного

Суду України від 16 травня 2007 року № 1-рп/2007, підлягають підтвердженню у порядку, встановленому пунктом 1 Постанови (пункт 2).

На думку народних депутатів України, встановлення Верховною Радою України порядку призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад постановою, а не законом України, не відповідає положенням частини другої статті 8, частини другої статті 19, пункту 14 частини першої статті 92, частини першої статті 131 Конституції України. Автори клопотання також вважають, що Постанова прийнята всупереч рішенням Конституційного Суду України від 16 травня 2007 року № 1-рп/2007 у справі про звільнення судді з адміністративної посади, в якому Верховній Раді України рекомендовано невідкладно в законодавчому порядку врегулювати питання призначення судді на посаду голови суду, заступника голови суду та звільнення його з цієї посади, та від 22 грудня 2009 року № 34-рп/2009 у справі про призначення суддів на адміністративні посади, в якому Верховну Раду України зобов'язано невідкладно виконати Рішення Конституційного Суду України від 16 травня 2007 року № 1-рп/2007 у зазначеній частині.

Народні депутати України наголошують, що, наділивши Постановою Вищу раду юстиції правом призначати суддів на адміністративні посади та звільняти їх з цих посад, Верховна Рада України надала їй додаткові, не передбачені статтею 131 Конституції України повноваження.

2. Вирішуючи порушене в конституційному поданні питання, Конституційний Суд України виходить з такого.

Україна є правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права (стаття 1, частина перша статті 8 Конституції України).

Основний Закон України передбачає засади поділу державної влади на законодавчу, виконавчу, судову та вказує на межі повноважень органів державної влади, підстави та способи їх діяльності (стаття 6, частина друга статті 19).

Питання судоустрою, судочинства, статусу суддів відповідно до Конституції України повинні визначатися виключно законами України; прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85, пункт 14 частини першої статті 92). Тому вирішення зазначених питань також є повноваженнями цього органу.

Надавши Верховній Раді України такі повноваження, Основний Закон України зобов'язує її діяти не лише в їх межах, а й у передбачений Конституцією України спосіб, тобто визначати судоустрій, судочинство, статус суддів виключно шляхом прийняття законів.

На виконання пункту 14 частини першої статті 92 Конституції України Верховна Рада України прийняла Закон України «Про судоустрій України», відповідно до якого утворення судів, призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад є складовими судового устрою (стаття 20). Тож ці питання згідно з Основним Законом України мають вирішуватися виключно в законодавчому порядку, який є конституційно встановленим способом визначення Верховною Радою України судоустрою.

На врегулюванні питання призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад саме в законодавчому порядку наголосив Конституційний Суд України у Рішенні від 16 травня 2007 року № 1-рп/2007 у справі про звільнення судді з адміністративної посади (абзац третій пункту 6 мотивувальної частини, пункт 3 резолютивної частини).

Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України, висловленою у Рішенні від 1 квітня 2008 року № 4-рп/2008 у справі про Регламент Верховної Ради України, яка полягає в тому, що перелік питань, які мають регулюватися виключно законами України, передбачений статтею 92 Основного Закону України, має імперативний характер, а це означає, що всі рішення щодо них повинні прийматися у формі закону. До них належать, зокрема, судоустрій, судочинство, статус суддів. У такий спосіб Конституція України встановила, що лише Верховна Рада України у відповідному законі має право визначати організацію і порядок діяльності органів законодавчої, виконавчої, судової влади та статус їх посадових осіб (абзац третій, четвертий підпункту 4.2 пункту 4 мотивувальної частини).

Отже, врегульовуючи питання щодо призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад постановою, а не законом, Верховна Рада України хоч і діяла в межах наданих їй повноважень, але не у спосіб, який вимагає Конституція України, що не відповідає положенням частини другої статті 19, пункту 14 частини першої статті 92 Основного Закону України.

На підставі викладеного та керуючись статтями 147, 150, 152, 153 Конституції України, статтями 51, 61, 63, 65, 67, 73 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

в и р і ш и в :

1. Визнати такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), Постанову Верховної Ради України «Про тимчасовий порядок призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад» від 30 травня 2007 року № 1098–V.

2. Постанова Верховної Ради України «Про тимчасовий порядок призначення суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад» від 30 травня 2007 року № 1098–V, визнана неконституційною, втрачає чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення.

3. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

● *Summary to the Decision of the Constitutional Court of Ukraine № 9-рп/2010 dated March 25, 2010 in the case upon the constitutional petition of 47 People's Deputies of Ukraine concerning conformity with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine «On temporary appointment and discharge of judges to and from administrative offices»*

Subject of the right to constitutional petition — 47 People's Deputies of Ukraine — applied to the Constitutional Court to recognise the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine № 1098-V dated May 30, 2007 «On temporary appointment and discharge of judges to and from administrative offices» (hereinafter referred to as «the Resolution») as non-conforming with the Constitution of Ukraine (unconstitutional).

Until the legislative regulation is established the Resolution sets forth the order of appointment and discharge of judges to and from administrative offices of the court's chairman and deputy chairman (except Chairman of the Supreme Court of Ukraine and Deputy Chairmen of the Supreme Court of Ukraine) by the High Council of Justice based on the recommendation of: the Council of Judges of Ukraine (as for the specialised courts — the relevant council of judges); Chairman of the Supreme Court of Ukraine (as for the specialised courts — chairman of the relevant high specialised court); assembly of judges of the relevant courts; member of the High Council of Justice (item 1). The Regulation also provides that chairman of the court, deputy chairman of the court appointed after May 16, 2007 in accordance with the provisions of Article 20.5 of the Law «On the Judiciary of Ukraine» that were recognised unconstitutional by the Decision of the Constitutional Court of Ukraine № 1-рп/2007 dated May 16, 2007 are subject to confirmation as stipulated by item 1 of the Regulation (item 2).

Ukraine is a law-based state, in which the principle of the rule of law is recognised and effective (Articles 1, 8.1 of the Constitution).

The Constitution of Ukraine prescribes that state power in Ukraine is exercised on the principles of its division into legislative, executive and judicial and determines the limits of authority, grounds and means of activities of state bodies (Articles 6, 19.2).

According to the Constitution of Ukraine, matters of the judicial system, judicial proceedings and the status of judges shall be determined by the laws of Ukraine exclusively. The sole body of legislative power in Ukraine is the Verkhovna Rada and its authorities include adoption of laws (Articles 75, 85.1.3, 92.1.14). Hence, resolution of the above-mentioned issues also belongs to the authority of the Verkhovna Rada.

In authorising the Verkhovna Rada with such authorities, the Fundamental Law obliged it to act not only within its limits but also in the manner prescribed by the Constitution, i.e. to determine the judicial system, judicial proceedings and the status of judges by adopting laws only.

Pursuant to Article 92.1.14 of the Constitution of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the Law «On the Judiciary of Ukraine» according to which creation of courts and appointment and discharge of judges to and from administrative offices are the components of the judicial system (Article 20). Therefore, according to the Fundamental Law, these matters should be resolved in a legislative way exclusively

which is the constitutionally prescribed way of determination of the judicial system by the Verkhovna Rada of Ukraine.

In its Decision № 1-рп/2007 dated May 16, 2007 in the case on appointment and discharge of judges to and from administrative offices (paragraph 3 item 6 of the motivation part, item 3 of the resolution part) the Constitutional Court emphasised the necessity to regulate the appointment and dismissal of judges to and from administrative offices in the legislative way precisely).

Legal reasoning of the Constitutional Court in its Decision № 4-рп/2008 dated April 1, 2008 in the case on the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine which states that the list of issues that are to be regulated by laws exclusively (prescribed in Article 92 of the Fundamental Law) is mandatory, i.e. all decisions related to them should be approved in the form of the law. In particular, these issues include the judicial system, judicial proceedings and the status of judges. In this way the Constitution prescribes that the Verkhovna Rada exclusively is in position to lay down the organisation and the procedure for operation of bodies of legislative, executive and judicial power and the status of the officials (paragraphs 3 and 4 item 4.2 of the motivation part).

Thereby, having regulated the issue on appointment and discharge of judges to and from administrative offices by the resolution, and not by the law, the Verkhovna Rada of Ukraine acted within its authority but not in the manner prescribed by the Constitution that does not conform with Articles 19.2 and 92.1.14 of the Fundamental Law.

Thus, the Constitutional Court of Ukraine held:

1. To recognise the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine № 1098-V dated May 30, 2007 «On temporary appointment and discharge of judges to and from administrative offices» as such that does not conform with the Constitution of Ukraine (unconstitutional).

2. The Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine № 1098-V dated May 30, 2007 «On temporary appointment and discharge of judges to and from administrative offices», recognised unconstitutional, loses its effect on the day of adoption of this Decision by the Constitutional Court.